

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Q. XXVIII. Quomodo fiant visiones intellectuales, & an etiam vitandæ sint
in Theol. myst.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

hinc enim elevatur intellectus supra suum modum connaturalis operandi, ut diximus in fine conclusionis primae. Si autem fiat per species intelligibiles jam præhabitas, & de novo ordinatas, & non deus superius lumen, quo intellectus elevetur supra suum modum naturalem operandi, tunc licet possit apprehendere objectum, non tamen per seclè judicare, quia non potest habere conversionem ad phantasmatum, qualis requiritur ad perfectum iudicium secundum modum naturalem.

Septima Conclusio.

Denique in istomet raptu ad visionem intellectualem, si visio sit alicujus essentiae creatæ, sive corporalis, sive spiritualis, cuius non sint species in intellectu, ut statim dicemus, necesse est, quod infundatur de novo, & quod intellectus in illa cognitione non dependeat a phantasmatis, nec ex istis visionibus potest impediri voluntas, quin ex Angelis v.g. visis non se convertat liberè ad amandum DEUM.

Si autem sit contemplatio aliqua DEI (quæ lato modo dicitur visio, sicut in supremo gradu Theologiæ mysticæ, ut supra diximus) aliter potest intellectus elevari in cognitionem DEI, quod non possit ad res alias attendere, nec reflectere supra suum actum: tunc mihi videtur non dari perfectam libertatem, ad quam requiritur, quod objectum proponatur cum aliqua indifferencia, saltem quoad exercitium actus voluntatis. Intellectus autem ita potest esse defixus in contemplatione DEI summè amabilis, quamvis non clarè visus, ut non solum non proponatur rationem amandi aliud, sed nec ratione molestus, vel alicujus oppositi ad exercitium amandi, sed solum listat in DEO cognitio ut amabili, & amando ad quam cognitionem pro illa brevi mora, qua durat, sequeretur amor voluntatis necessarius, non per se, & ut sic dicamus, quasi objectum, & exercitium actus illud postulare, sed per accedens defectum cognitionis, & advertentia, ut docent N. Salm. Tom. 3. in 1. 2. Tr. 10. de voluntario disp. 2. num. 107. & hæc sufficiant pro ista questione, nec est opus argumenta solvere aliam sententiarum, quatenus sunt contraria nostris conclusionibus, quia ex dictis manent sufficienter soluta.

QVÆSTIO XXVIII.

Quomodo fiant visiones intellectuales: & an etiam vitanda sint in contemplatione mysticæ.

Visio intellectualis illa est, in qua Deus intellectuè veritatem aliquam cognoscendam infundit, non per sensus externos, nec per internos derivatam. In hoc enim differt a corporalibus, & imaginariis, quod licet ex istis ascendat etiam notitia ad intellectum, non tamen ideo dicuntur intellectuales, quia non immediatè, sed mediante sensibus ab intellectu percipiuntur.

Causa efficiens harum visionum, seu apparitionum est solus Deus, vel solum ordinando species intelligibiles jam præhabitas, vel solum infundendo lumen supernaturale, quo melius penetretur objectum representatum per illas; vel solum infundendo novas species intelligibiles, vel simul lumen cum speciebus: sapius autem videtur requiri infusio luminis supernaturalis, quod ad lumen propheticum potest reduci etiam lumen naturale solum ad naturalia se extendit, in his autem visionibus sæpè aliquid supernaturale, vel quoad substantiam, vel quoad modum manifestatur; nec sufficit lumen fidei, quod est obsecrum: nec aliquando videtur sufficere donum sapientiæ (ut dicit Alvarez de paz) quia licet cum alio donis fidè valdè perficiat, non tamen ad cognoscendum cum ratione claritate. Quocumque autem modo fiat visio ista, solus Deus potest, ut causa principalis esse auctor illius, quoad infusionem luminis, & specierum, licet, si vellet, possit uti ministerio Angelorum, tamquam instrumentos nemo enim, nisi Deus potest in anima, & potentia eius spiritualibus operari, ut causa principalis. Unde istæ visiones magis sunt a demonum illusionibus immunes: quamvis enim possit taliter immutare phantasiā, & per illam excitare intellectum ad aliquid ita distinctè cognoscendum, ut homo sibi persuadeat esse intellectuales visiones, hoc tamen expertus, & per signa alibi assignata facillè dignoscitur.

Possunt tamen hæ visiones fieri, vel sine conversione ad phantasmata, quando fit per species infusas, vel cum tali conversione, quando per coordinationem præhabitarum, & tunc, ut dicit D. Bern. serm. 41. in Cant. etiam ministerio Angelorum coordinantur species imaginariæ, ut famulentur intellectui.

Objectum autem, quod in his visionibus apparet, vel est DEUS prout est in se, & clarè visus, quo modo solum potest esse objectum visionis beatæ, etiam ejus, quæ in hac vita concedi potest per modum transeuntis, ut jam diximus, vel indistinctè, & confusè, quomodo cognoscitur per contemplationes supernaturales mysticæ Theologiæ, quæ lato modo dicuntur visiones, & præcipue in ultimo gradu, in quo ad cognitionem additur gestus, & experientia, de quo non est quid hic amplius dicendum, supponitur, quæ de istis contemplationibus supra diximus. Ad quas etiam illæ possunt accedere, quibus per affirmationem supernaturaliter DEUM contemplantur, ac saltem aliqua ex contemplationibus supereminentibus, in qua non utitur imaginibus corporum.

Potest etiam proprium objectum harum esse visionum aliqua creatura spiritualis, vel corporalis, cujus species imaginatio non est capax, ut Angelus vitus in se ipso, anima separata, substantiæ materiales quoad suam essentiam, habitus spirituales vel supernaturales, ut gratia, charitatis, donorum, &c. quorum omnium DEUS potest immittere species in intellectum, ut clarè cognoscantur ab anima.

Deniq; etiam possunt esse objectum harum visionum Corpus Christi Dñi, Virginis Deiparæ, & aliorum Sanctorum: & sicut in visionibus, seu contemplationibus DEI datur una obscura, quæ habetur per fidem, alia prorsus clara, ut est visio beatifica, alia verò med a ad donum sapientiæ, vel ad aliud lumen supernaturale pertinet, quæ nec est ita obscura, sicut cognitio fidei, nec ita clara, sicut intuitiva DEI visio. Ita in visionibus intellectualibus rerum corporum alia est obscura, alia omnino clara, alia media. Obscura est, cum anima nullam quidem imaginem aut figuram corporis videt, magis tamen certificatur, & cognoscit Christum, v.g. ita prope se esse, quam si oculis videret corporeis, & hæc præsentia aliquando solet multis diebus perdurare quod non contingit in imaginaria.

Quæritur hic, an persona illa intellectualiter apparens revera sit juxta videntem, sicut concipitur ab illo? Respondent aliqui, hoc de visione Angelorum esse præsumendum, de Christo autem Domino, de sanctissima Virgine Mariæ, & aliis Sanctis, non facile: Christus enim rarissime, aut ferè numquam ad nos descendit corporaliter extra Sacramentum Eucharistiæ: Sanctis etiam illis, qui jam corporaliter existunt in cælo, vel animabus illorum, non est, cur facile hoc concedamus; potest enim hoc suppleri per speciem quamdam à Deo productam, quæ nobis sic obscure repræsentet eorum præsentiam, (quando id per Angelos vices eorum gerentes non fit) ut in illa coram nobis assistentia, singularem eorum Sanctorum erga nos benevolentiam demonstrent, & Christi Divinitatis realem præsentiam. Quo etiam modo visionis (dicit Alvarez de paz T. 3. libro 5. quest. 3. cap. 12.) forè Christus venturus se Abrahæ, & Davidi ostendit, non solum ex fide, sed ex dono sapientiæ, quando in ejus adventu præcognito exultant.

De visione autem clara, & intuitiva corporis Christi (licet idem Alvarez eam non audeat admittere, cum dicat sibi compertum non esse, an Christus Dominus in visionibus imaginariis, aut intellectualibus propriam sui speciem imprimat) probabile mihi est, quod asserit nost. Joseph à JESU MARIA de ingressu anime in parad. spirit. lib. 2. cap. 15. aliquando ita clarè & intuitivè apparuisse Christum Seraphicæ Mariæ Teresæ in aliquibus visionibus, quas ipse ex verbis ejus refert, maxime post Communionem, ubi Christus in Eucharistia realiter existens sui illi communicavit speciem, ut corpus ejus oculis animæ videret, sicut Angeli in cælo, ut interim potiretur accendendi gloriâ, qua ipsi ex intuitu facie humanitatis fruentur. E. bene notat ibi, quod licet Seraphica Mater appelleret has visiones Christi imaginarias, non ideo esse, quia verè fuissent illius generis, sed quia visiones distinctas Humanitatis sanctissime solet ipsa appellare intellectuales, & distinctas appellat imaginarias, propter veram Christi præsentiam & manifestationem sub propria figura, colore, luce, &c. probat enim, quod nec in illo statu communicabantur S. M. visiones imaginariæ, nec imaginatio esset capax tantæ, & tam gloriose repræsentationis.

Visionem mediam vocant aliqui, quæ licet etiam sit clara, non tamen per propriam speciem, sed per aliam similem, in quo deficit ab intuitiva. Et hæc sufficiant pro explicatione hujus visionis, de qua agunt communiter Auctores mystici, quos supra recitavi 8. videatur etiam Seraphica Ma. ei libro vite sue cap. 27. & mansion. 6. cap. 8. N. B. P. Joannes à Cruce in ascensu montis Carmeli lib. 2. cap. 23. & 24. & Michael de Fonte lib. 2. cap. 17.

Addendum tamen aliquid est de illis cognitionibus nudis veritatum, seu veritatibus nudæ, quas ad visiones, seu potius revelationes intellectuales reducere possumus, de quibus loquitur D. Thomas 2. 2. quest. 173. art. 1. & quest. 174. art. 2. & 3. sent. dist. 35. quest. 2. art. 1. questione. & N. B. P. ubi supra cap. 26. quæ continentur in hoc, ut intellectus videat veritates divinas, vel creatas rerum, quæ sunt, erunt, aut fuerunt immediate in se ipsis, & non velitis aliqua forma aut images quando ergo illi repræsentantur veritates, seu mysteria di-

vina per aliquam speciem modo illo possibili, & alibi dicto, id si cum penetratione quadam altissima divinarum perfectionum, sentit enim anima altissime de illis cum ineffabili delectatione voluntatis, quia sunt veluti quidam contactus divini, quibus DEUS se præbet experiendum & gustandum, nec nisi in unionem cum DEO communicantur, imo ad ipsam unionem pertinent. Quando autem sunt circa res creatas, pertinent ad spiritum prophetiæ, vel discretionis spirituum, & adeo clarè, & certò repræsentantur, ut non possit intellectus non assentire illis de quibus loc. cit. idem B. N. P. Joan. Legendus etiam nost. Joseph à JESU MARIA lib. 1. de ingressu anime in parad. spirit. l. 1. cap. 21.

Jam ergo ad secundam partem questionis dicendum est primò, visiones intellectuales (quæ sunt circa DEUM clarè, vel obscure, vel medio modo cognitum, ut supra diximus) non esse fugiendas, aut rejiciendas, cum sint ipsamet contemplatio DEI, sed potius humiliter, & gratalanter amplectendas. Non tamen debemus illas positivè procurare, aut desiderare, non ob aliquod periculum, quod in illis vix potest inveniri, sed ob generalem rationem non desiderandi res supernaturales & infusas, esse enim præsumptio & defectus humilitatis. Sufficit nobis appetere, & procurare eas, ad quas ex fide, & cum generalibus gratiæ auxiliis possumus pervenire; quæ licet aliquo modo disponant animam ad contemplationem infusam, non ideo debent appeti, quia disponunt ad illam, sed ad illam unionem acquisibilem, quam totis viribus & conatibus procurare debemus.

Dicendum secundò, visiones intellectuales circa creaturas, quantumvis naturaliter bonas & perfectas, licet dum communicantur, debeant admitti: nec tamen esse optandas, nec in illis, seu in recordatione earum, esse animum deinendum. Quia ut docet supra laudatus B. P. N. libro 2. ascensu montis Carmeli cap. 24. quamvis memoria earum incitet animam ad aliqualem DEI amorem & cognitionem, atamen amplius & perfectius ad hæc erigitur & incipit per fidem in obscuritate & nuditate omnium rerum.

Dicendum tertio, visiones Christi Domini, siue sint obscuræ, siue claræ, siue medio modo se habentes, ut diximus, quamvis non sint optandæ ob humilitatem & cognitionem indignitatis nostræ: non tamen abiciendas esse, nec vitandas ex industria. Memoria enim sacratissima Humanitatis nihil potest obesse contemplationi, aut unioni: nec in intellectualibus datur periculum deceptionis, sicut in corporalibus, aut imaginariis, & proportionabiliter dicendum est de visionibus intellectualibus Deiparæ, Angelorum, & Sanctorum, quatenus ex illis possumus ad DEUM facilius pervenire, non tamen debet, qui jam est occupatus in contemplatione fidei obscure circa DEUM ad illas ex proposito diverti, sed potest illas in ipso actu contemplationisingere: & spiritualiter, & contemplativo modo, ut diximus in catena, ut bene explicat N. Joseph à JESU MARIA lib. 2. ascensu anime ad DEUM cap. 11. 12. 13. 14. & 15.

Dicendum est quartò, notitas veritatum nudarum circa perfectiones, & mysteria divina plurimi faciendas esse, & æstimandas, utpote ad unionem ipsam DEI pertinentes, licet non præstipuosè affectandas, sicut diximus de visionibus

DEI

DEI intellectualibus, cum ad perfectionem nobis sufficiat unio illa communibus gratiae auxiliis acquisibilis, quam N. S. M. sapē sapius commendat, & incolat. Verum quidem est, animas contemplationi supernaturali affeetas, & quae jam in intima & supernaturali unioni DEI saporem, & suavitatem sunt expertae, non posse non ad illam suspiriis & desiderijs jugiter anhelare, in quo cuiusque animae status, & progressus perpendendus. Circa alias vero novitias, etiam veritatis nude, pertinentes ad creaturas, caute incedendum est; nam praeterquam quod ad contemplationem mysticam non conducunt, potest etiam demon illas aliquo modo fingere excitando intellectum medijs phantasmatis, & sic fallacias plurimas suggerere, ut adverte N. B. P. l. b. 2. *ascens. mont. Carm. cap. 26.*

QVÆSTIO XXIX.

Quomodo fiant loquutiones spirituales, & quanam ex illis removenda sint?

DE istis loquutionibus diffusius agit idem B. P. jam laudato lib. 2. a cap. 28. usque ad 31. ex cuius doctrina illas dividere possumus in *successivas, formales, & substantiales*. Successivae sunt illae, quas anima in oratione valde collecta ipsamet format, tamquam si cum alio loqueretur circa res aut materiae, quam actualiter contempletur, si-bique ipsa proponit & respondet, & saepe sibi persuadet se ab alio responsum accipere; quod licet multoties fiat ex Spiritus sancti assistentia, nec demon intra in intellectum possit verba formare, nihilominus non sunt multum estimanda, cum possint esse ex Spiritu proprio.

Formales nuncupat eas, quae ab alio formantur, & animae ingeruntur, sive à DEO, sive ab Angelo, saltem medijs sensibus externis, aut internis, & saepe contingunt extra tempus orationis, imo anima nihil cogitante de earum materia. Has etiam non debet anima magni pendere, imo potius timere, ne forsitan sint à demone, & facilius obnoxia; nec exequi, quae per illas precipiuntur, sine prudentis Magistri consilio: nec debet in illis occupari, & se delectare, ut pote medijs disproportionatis ad unionem cum DEO, & ad contemplationem mysticam.

Substantiales, licet etiam formales sint, non tamen omnes formales sunt substantiales: de contentis substantiales, quia licet exerceantur medijs accidentibus, quales sunt species intelligibiles, actusque potentiarum animae, sunt tamen magni ponderis & momenti, in quo sensu appellantur Patres & Doctores gaudium substantiale, devotionem substantialem, & amorem substantialem, quia alia gaudia, devotiones & amores excedunt. Excedit enim ista locutio alias locutiones, tum ex eo, quod à solo DEO profertur, tum quod effectum suum illico, & efficacissime sortitur; ut si DEUS dicat animae, esto humilis, aut esto patient, aut ne timeas, statim hunc effectum in te ipsa experitur.

Unde circa receptionem, aut rejectionem illarum sequendum est, quod docet idem B. P. loco cit. cap. 31. his verbis: *Quantum ad haec verba seu loquutionem substantialem non est, quod agat anima, aut ex se ipsa tunc velit, nec conetur, sed humilem se duntaxat, & resignat animi exhibeat, liberum*

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

suum assensum DEO prebendo: nec est cur exam respiciat, aut vereatur, aut in exequendis illis, quae praescribunt laborer. DEVS enim ipse istis substantialibus verbis idipsum in ea, & cum ea operatur, quod secus in formalibus & successivis accidit. Nec est (ut dixi) quod hic rejicere conetur: effectus quippe eorum, substantiatus, ut sic loquar, divinusque donis refectus in anima manet, quem quondam passivè recipit, universus ejus conatus minor est: nec est, quod aliquam deceptionem vereatur, nam neque intellectus, neque cacoemon non sese immiscere huic rei queunt, nec malignus iste spiritus, &c.

Objectiones, quae fieri poterant contra istam doctrinam, tam circa nomen substantiales, quam circa id, quod dicit B. P. non est, quod agat anima, &c. quam etiam circa certitudinem eorumdem locutionum, quod scilicet non sit in illis deceptionis periculum timendum, &c. Ex ipsismet B. P. verbis manent solutae; nam de nomine jam diximus, de operatione, seu cooperatione animae cum DEO tam in admittendis loquutionibus, quam de earum effectibus late se explicat. De certitudine, quam secum trahunt, constat ex doctrina D. Thom. 2. 2. quæst. 171. art. 5. & quæst. 173. art. 4. de vera & perfecta prophetia, & si aliquando eam tantæ certitudinis, seu evidentia in attestante non eventiant, ex effectibus & alijs signis facillè innoscunt. Quia omnia bene expendit N. Nicolaus à JESU MARIA in sua *Elucidatione Theolog. part. 2. cap. 5.* per totum, ubi hanc doctrinam conformem esse loquutionibus sanctorum Patrum, & Doctorem probat. Legendus de hac quoque materia noster piensissimus P. Michael de Fonte, in suo de triplici vita spirituali statu præclaro opere, lib. 2. cap. 18. ubi has loquutiones in corporeas seu exteriores, in imaginarias, seu interiores, in intellectuales seu spirituales distinguit, & quas omnes enucleatius exponit, quatuor etiam assignans indicia, ex quibus discerni queat, quando hæ loquutiones à divino, quando à proprio, quando à maligno spiritu procedunt, & totidem animadvertingenda monet ac docet, ne in illis decipiamur.

QVÆSTIO XXX.

Quomodo qui DEO unitur, dum etiam contempletur in caligine, totus fiat ipse (ut inquit S. D.) neque ullius, neque sumus, neque alterius?

MAXIMUS expotens verba Dionysii inquit: Atque hoc modo ignoranti, cessationique conjunctus, non dico per ipsius propriae mentis cessationem, neque per cessationem alterius, neque seipsum, neque quidquam aliud intelligendo, sed secundum potiorē mentis portionem isti ignoto, quod omnia excedit, penitus unius, &c.

Non dissimulat Georgius Pachymera: Tali quoque modo conjunctus ignoranti, & cessationi. Non dico propriae mentis circa ipsum cessationi, neque etiam alterius cessationi, nec seipsum, nec quidquam aliud intelligendo (hoc enim meram otium, stupiditatemque mentis est) sed secundum potiorē mentis portionem isti ignoto penitus unius, omnis cognitionis cessationem obtinendo, spiritum scilicet, convenienterque deferendo omnem notionem, quae extrinsecus affusa, quodammodo confundit potius, magisque obest, quam profit, cum sine notione omnia novit, &c.

XX 3

Quas